

פרשת נִחִי — חישוב הקץ

לפני מותו קרא יעקב לבניו ואמר להם: "הֲאֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵי הַיָּמִים" (מט א). פירש רש"י: "ביקש יעקב לגלות את הקץ, ונסתלקה שכינה ממנו, והתחיל אומר דברים אחרים". כתב בעל הטורים, רבי יעקב בן הרא"ש, בפירושו הקצר, שכשנסתלקה ממנו השכינה אמר יעקב לבניו: "שמא יש בכם חטא, ולכן לא שורה עליי רוח הקודש?" אמרו לו בניו: "בכל השמות שלנו לא נמצאות האותיות ח' ט', וזה מוכיח שאין בנו חטא" (בספר "בני יששכר", תמוז-אב מאמר א אות ב, לומד מכאן שהאותיות משפיעות ומסייעות, אף על פי שהעיקר תלוי בבחירה החפשית של האדם). אמר להם יעקב: "גם האותיות ק' צ' לא נמצאות בכל השמות שלכם, ולכן אי אפשר לגלות לכם את הקץ".

ומדוע באמת הסתלקה מיעקב אבינו השכינה והוא לא גילה את הקץ? ניתן לענות על כך לאור דברי רבותינו במסכת סנהדרין (צז:): "תיפח עצמן של מחשבי קיצין (פירושו: תבוא קללה על מחשבי הקץ), שהיו אומרים: כיון שהגיע את הקץ ולא בא, שוב אינו בא". ועוד אמרו במסכת דרך ארץ רבה (יא יב): "הנותן את הקץ, אין לו חלק לעולם הבא". כלומר, אם יעקב אבינו היה מגלה לבניו שהגאולה תהיה רק בעוד אלפי שנים – הם היו מתייאשים! לכן נאסר לחשב חשבונות לקביעת תאריך הגאולה, כדי שעם ישראל לא יתייאש במשך הגלות הארוכה.

נימוק נוסף נגד חישוב קץ הגאולה מצאנו במסכת סנהדרין (צח.), שם דרשו רבותינו את הנאמר בישעיהו (ס כב): "אֲנִי ה' בְּעֵתָהּ אֶחְיֶשְׁנָה": "זכו – אֶחְיֶשְׁנָה; לא זכו – בְּעֵתָהּ". פירושו הדבר: יש תאריך לגאולה גם אם עם ישראל לא יהיה זכאי, שנקרא "קץ", זמן הגאולה; אך אם ישוב עם ישראל ויזדכך, יחיש ה' בזכות מעשיהם הטובים את הגאולה מוקדם יותר מהזמן שלה. לכן אמרו רבותינו שעדיף להסתיר את תאריך הגאולה, כדי שעם ישראל יתעורר לתקן את מעשיו, ובכך יקדים את זמן הגאולה.

המלבי"ם בפירושו לספר דניאל ניסה לפענח את תאריכי הגאולה הרמוזים בפרק האחרון של ספר דניאל, וכשהקשו עליו מדברי רבותינו שאסרו לגלות את הקץ, ענה המלבי"ם במשל: סוחר אחד לקח איתו את בנו ליריד. הנסיעה ליריד הייתה אמורה להימשך כמה ימים. מייד בתחילת הנסיעה בכרכרה התחיל הבן לשאול: "אבא, מתי מגיעים?", ושוב כעבור שעה: "אבא, מתי מגיעים?". הסוחר איבד את סבלנותו, ואמר לבנו שיותר לא ישאל.

אחרי כמה ימים שאל הסוחר את בעל הכרכרה "מתי מגיעים?"
ומייד שאל הבן את אביו: "למה לי אסור לשאול, ולך מותר?"
ענה הסוחר: אתה התחלת לשאול בתחילת הדרך, ובתחילת הדרך לא שואלים מתי נגיע, אבל עכשיו שאנחנו ממש קרובים, צריך לשאול מתי נגיע, כדי שנתחיל להתכונן להגעה ליריד".
המשיך המלבי"ם והסביר את הנמשל: כך בתחילת הגלות היה אסור לחשב את זמן הגאולה כדי לא לייאש את עם ישראל, אבל עכשיו שאנחנו קרובים מאוד לזמן הגאולה מותר לחשב מתי היא תגיע!

אף על פי שיעקב לא גילה את הקץ, הוא גילה כיצד אפשר לקרב את זמן הגאולה: "הָאֶסְפוּ וְאֶגְיְדָה לְכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאֶתְרֵי הַיָּמִים" (מט א), ופירש רבי אברהם סבע, ממגורשי ספרד, בספרו "צרור המור":
"הָאֶסְפוּ וּבֹאוּ כֹלְכֶם בְּאִגּוּדָה אַחַת בְּלִי שְׂנֵאָה וְקִנְיָה".
יעקב אבינו מוסר לנו את המפתח לגאולה: "ראיתם את תוצאות שנאת החינם שהייתה בין האחים והביאה למכירת יוסף ולירידה למצרים. גם בית שני נחרב בגלל שנאת חינם. הָאֶסְפוּ כְּאִישׁ אֶחָד! וּבְזִכּוֹת הָאֲחָדוֹת תִּיגָלוּ".

יהי רצון שנזכה לכך בקרוב!